

bibliotheken in de Verenigde Staten hun deuren sluiten door budget- en personeelsbeperkingen. In het hoofdstuk *Marketing yourself* drukt zij de lezer echter op het hart: "The path to lifetime job security is to be remarkable".

Verwacht niet dat u na lezing van het boek klaar bent om met kennis van zaken een marketingstrategie voor uw bibliotheek uit te werken. Dat is ook niet de doelstelling van de auteur. U vindt er wellicht wel inspiratie voor een inleidende cursus bibliotheekmarketing, weliswaar geschreven vanuit de Amerikaanse context. Zo wordt als voorbeeld van innovatie verwezen naar de Ferguson Library in Stamford, de tweede bibliotheek in de VS die een Starbucks in haar gebouwen huisvest en bovendien een dienst voor pasfoto's aanbiedt. Maar goed, Starbucks werkt klaarblijkelijk: "Lure of latte: since a Starbucks was added, activity at Wake Forest University library has picked up a lot", kopte een plaatselijke krant in de States op 2 oktober 2008. De studenten van de University of Houston roepen dan weer op om in de Starbucks op de campus de 'eerlijke koffie' te drinken die er naast het eigen merk wordt geschonken! [<http://uhfairtrade.org/fair-trade-providers/>, Fair Trade at University of Houston.]

Marketing the best deal in town: your library. Where is your purple owl? / Nancy Rossiter. - Oxford: Chandos, 2008. - 218 p. - (Information Professional Series). - ISBN 978-1-8433-305-9

Katrien Bergé, directrice Bibliothèque universitaire Moretus Plantin - FUNDP
katrien.berge@fundp.ac.be

gebruikt, maar op een zeer bevattelijke manier uitgelegd. Citaten uit hoofdzakelijk Engelstalige en Duitstalige vakliteratuur worden vertaald aangeboden. Dat maakt het nog niet tot een boek om aan het zwembad te lezen, maar wie bereid is om zich met een potlood te wapenen, zal tevreden zijn met de verrijkende invalshoek.

De besproken jeugdliteratuur wordt vaak binnen een cultuurhistorische context geplaatst. Het belang hiervan wordt al snel duidelijk: "Kinder- en jeugdliteratuur is niet alleen geen universeel gegeven van alle tijden en alle plaatsen, de vorm en inhoud van kinderboeken zijn bovendien ook sterk historisch veranderlijk ... De relatie tussen kinderen en volwassenen, evenals de heersende waarden en normen in een cultuur, een natie, een maatschappij bepalen mee de status en de eigenschappen van de kinderliteratuur in die bepaalde omgeving. Om teksten voor jonge lezers als zodanig te herkennen moeten we dan ook op de hoogte zijn van de heersende socioculturele code in een bepaalde periode en op een bepaalde plaats." (p. 20)

In tien hoofdstukken belichten de auteurs een aantal genres binnen de kinder- en jeugdliteratuur. De wetenschappelijke basis biedt de lezer een referentiekader om zelf kritisch te oordelen over het aanbod. We weten al dat kennis van de sociaal-culturele achtergrond daarbij onmisbaar is. Het inzicht dat dit boek ons bezorgt door de genres te benaderen vanuit het idee van de ontmoeting, is echter zeer verhelderend.

De ontmoeting ontstaat waar het herkenbare (het eigene) en het bevreemdende (het andere) elkaar tegenkomen. Voor fantasieverhalen zijn dat fantasie en realiteit, voor sprookjes traditie en vernieuwing, voor historische verhalen heden en verleden, voor dierenverhalen mens en natuur, voor probleemboeken of realistische verhalen boek en maatschappij, voor initiatie- of adolescentenromans het kind en de volwassene, voor verhalen over de Holocaust werkelijkheid en weergave, voor prentenboeken of geïllustreerde verhalen woord en beeld, en voor vertaalde werken de twee talen en culturen.

Primair is de ontmoeting tussen kind en boek. Deze relatie loopt als een rode draad doorheen de studie. Ze is immers het eerste perspectief van waaruit het kinderboek geschreven wordt. De volwassen auteur schrijft voor het kind vanuit zijn volwassenheid. Hij doet dat voor het kind dat hij meent te kennen en waarvan hij denkt te weten wat zijn noden zijn. Dat kindbeeld is bepalend voor de functies van het verhaal. Is het verhaal vooral didactisch bedoeld en wil de auteur de lezer helpen zich te oriënteren in het leven? Of is het esthetische aspect belangrijk en verwijst het naar een auteur die het kind als een volwaardige lezer erkent en aldus wil optillen naar een hoger literair niveau?

Die relatie resulteert ook in de dubbele adressering die typerend is voor de kinder- en jeugdliteratuur. De volwassen schrijver richt zich tot de jonge lezer, maar is zich

Uitgelezen jeugdliteratuur

Uitgelezen jeugdliteratuur is het werk van twee wetenschappelijke onderzoekers. Dat uit zich in de benadering: wetenschappelijk en kritisch. De auteurs geven duiding vanuit wetenschappen zoals de antropologie, de psychoanalyse en de pedagogie. Verschillende dimensies ontvouwen zich daardoor in genres zoals de fantasieroman, de initiatieroman voor adolescenten, sprookjes... In die wetenschappelijke benadering worden vaktermen zoals systeemtheorie, chronotoop, monogenese, mimese, liminaliteit en intertekstualiteit

ervan bewust dat hij ook de volwassen lezer moet kunnen bekoren. Want die lezer is koopkrachtig, velt een oordeel of is de mediator tussen het verhaal en het kind. Binnen dit spanningsveld laten verschillende stemmen zich horen: wie heeft het laatste woord in het oordeel, waar klinkt de echte stem van het kind, aan welke kant staat de jeugdliteratuur?

Naast het spanningsveld kind-boek krijgen we te maken met de relatie kind-volwassene. Al van in het begin wordt gesteld dat jeugdliteratuur geen vrijblijvende literatuur is. De kinderen en jongeren, waarvoor deze literatuur geschreven wordt, vormen immers de maatschappij van morgen. Met die gedachte in het achterhoofd schrijven volwassenen boeken vanuit de normen en waarden die zij belangrijk vinden.

Kinder- en jeugdliteratuur kan een houvast bieden aan het kind of de adolescent met emotionele problemen. Maar verhalen kunnen ook toegang bieden tot creatieve vluchtwegen en oproepen tot rebellie. Ze zetten de lezer op het verkeerde been zodat die zijn oriëntatie verliest of ze kunnen ontsnappingsroutes aanbieden door hem een imaginaire wereld binnen te loodsen. Michael Ende verwoordt het als de fantasie die functioneert als een omweg naar de realiteit. (p.47).

Uitgelezen Jeugdliteratuur beperkt zich niet tot een theoretisch referentiekader. Elk hoofdstuk brengt na een inleidend theoretisch gedeelte ook een toepassing op een aantal primaire werken. Soms wordt daar zeer uitvoerig op ingegaan. De vele invalshoeken in de talloze bewerkingen van het sprookje over Roodkapje zorgen voor even zoveel interpretaties. Van het klassieke verhaal van de gebroeders Grimm over de feministische benadering in Rood Rood Roodkapje van Edward van de Vendel naar de bevreemdende collage van Pieter Gaudesaboos' Roodlapje.

In de keuze van de boeken lieten de auteurs zich leiden door de toonaangevende functie van het boek: de didactische, de ontspannende of de esthetische. Het spanningsveld tussen deze drie functies loopt als een rode draad doorheen het boek en wordt vooral sterker daar waar de maatschappijkritiek in de jeugdliteratuur opduikt.

Beatrix Potter die als volwassen schrijfster nog beknot werd door een strenge, burgerlijke opvoeding, drukt met het ogenschijnlijk onschuldige *Verhaal van twee stoute muizen* (1904) haar eigen opstand tegen de bestaande autoriteit uit. Fantasie als vluchtweg uit de heersende maatschappij. Rémi uit Malots Alleen op de wereld (1878) ontwikkelt zich ondanks ongelijke kansen tot een volwassene met een plaats in de maatschappij. Het verhaal als de bevestiging van het geloof in de maakbare wereld.

Kinder- en jeugdliteratuur heeft volgens de auteurs een groot potentieel aan creatieve omgang met bestaande tradities. Illustraties hiervan zijn de dierenverhalen van Toon Tellegen en Max Velthuys waarin de vrolijke anarchie regeert. De

verrassende ontknoping in *Het Ongelooflijke Liefdesverhaal van Heer Morf* waarin de hond in zijn zoektocht naar een partner geheel onverwacht zijn geluk vindt bij de vlo die hem steeds doet lachen.

Zo krijgt de lezer van *Uitgelezen Jeugdliteratuur* tal van diepgaande analyses van kinder- en jeugdboeken. Dat vormt als het ware een kompas doorheen de grote complexe wereld van de kinder- en jeugdliteratuur.

Uitgelezen jeugdliteratuur: ontmoetingen tussen traditie en vernieuwing / Vanessa Joosen, Katrien Vloeberghs. – Tielt: LannooCampus, 2008. - 250 p.: ill. - ISBN 978 908079 33.

Lut Belaen, OB Brugge

